

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

40 Constantiam in omni re honesta gerenda consilioque capiendo seruare.
Constantiam in fide seruare, v. Triumphu[m] virt. & de apostasiæ pœnis
Theatrum vindictæ diuinæ. Contemplationis alis subinde ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

se euerit. Herodianus lib. 6. ait de matre: *Omnes illius (filii) generosos spiritus retundebat, suadens alios potius periclitari pro se sineret, quam ut ipse in acie confisteret.* Maria Emanuelis Lusitani vxor negotijs publicis nunquam se admiscebat, &c. Licet hunc sexum audire, non semper auscultare. Bonum germanumque eius opus est pacare, mitigare, & afflictos iuuare. Hinc Homerus in Arete Alcinoi: *At que inter ciues & amicos iurgia sequitur.*

SIGNVM XL.

CONSTANTIAM IN OMNI RE *Constantem esse.*
honestam gerendam, consilioque capiendam seruare.

1. CVM Socrates aliquando consiliarius fuisset, Senatoriumque iuramentum iurasset, quo continebatur, secundum leges consilium daturum, qui cognitor populi iuraret, cumque populus contra leges voluisset nouere illos Duces, qui cum Thrasulo & Erasinide fuerant, communi omnium sententia interimere; nouit ille suum calculum adiungere. Neque aut iram populi, aut indignationem potentium timuit; sed pluris fecit sacramentum seruare, quam populo & magnatibus, præter iustitiam, placere & gratificari. *Xenoph. lib. 1. de dict. & fact. Socr. Vide Cic. 1. de Off.*

2. Cum Metellus Numidius Censor Romanus animaduerneret, quod tenderent Saturnini Tribuni pleb. funesti conatus, quantoque malo Reip. nisi his occurreretur, erupturi essent, in exiliū, quam

in legem eius ire maluit. Potestne aliquis hoc
 ro (inquit Val. lib. 3. c. 8.) dici constantior, qui
 sententia sua pelletur, patria, in qua summa
 dignitatis gradum obtinebat, carere sustinet.
 3. Depulsis prostratisq; inimicorū partib;,
 occupata Vrbe, Senatū armat° coegerat, ac sum-
 ma cupiditate ferebatur, vt C. Marius Cōsul
 manus hostis indicaretur, cuius voluntati
 obuiā ire audēte, solus Q. Scauola rugur inter-
 gatus de hac re, sententiā dicere noluit, quin
 truculētius sibi minitanti Syllē: *Licet*, inquit,
 agmina militū, quibus Curia circumdeditur,
licet mortē idēdē mittere, nunquā tamen
vt propter exiguū senilēq; sanguinē n. eū, Mari-
 quo Vrbe & Italia cōseruata est, hēstē iudicē.
 certē Dio lib. 42. ait: *Consilijs tr. et a metum no-*
lo us: is enim animos hominū deiecit, rationes
conturbat, vt ad ferendū a de eo, quod agerent
sententiā minus valeat. Itaq; vbi animos
filia ante ceperunt, str enue ad modum timore
turbant; sin anteueni antur ab his, succumbunt.
 4. Cū Cato Vti cōsis verba faceret aduersus
 nilē occultamq; tyrannidē, in quā Crassus, Lep-
 peiusq; ac Cæsar, sub triūuiratus nomine, im-
 sāt, Trebonij Tribuni pleb. iussu, hictor eum ad-
 gestu, in quē verba facturū ascenderat, detra-
 Cū ob id loqui nō desineret, foro ab eodē
 sus fuit: sed cū cōstanter tunc quoq; in Tribu-
 ratus potentiā inueheretur, Tribun° eū in car-
 rē duci iussit. Et cū ne tunc quoq; sileret, mor-
 tudinis concursu de hictorū manu liberatus est.
 5. Cū Vespasianus misisset ad Priscum Hel-
 ne in senatum veniret: *Penes te*, inquit, est, ne
senatorē esse patiaris, quamdiu autem me locu-
pones, est in Curia mihi veniendū. Age, at inq;

* Ru'g lib.
 3. cap. 8.

sus taceto, inquit. Ne me roga, & tacebo. At est mihi rogandum; & mihi dicendum quod rectū putauero. Verū si dixeris, occidā te. Quādo ego dixi me immortalem esse: tu tuū facies, ego meū. Tuum est, occidere: meū, mori nō tremem: tuum, relegare: meum, exire non tristem. Ex Arrian. i. dissert. c. 2.

6. Virgine deperibat Annam Boleniā (vnde postea nata Elizabetha Regina) *Henricus VIII. Rex Anglia*, cuius amoribus vt tandē potirerur, consiliū capit de repudianda vxore *Ferdinandi Hispaniarū Regis filia*, & quō apud Summū Pontificē suā honesto velaret prætecto nequitiam, effugit *Catharinā vxorē suo fratri antea despōsatā* suis: quo defūcto sibi esset nulliter matrimonio copulata. Instat igitur, & Pontificē rogat, vt se matrimonij vinculo soluat: quod prudenter abnuī Pontifex *Clemēs eius nominis VII.* quōd desiderata Canonici diuiniq; sanctionibus manifestē repugnarēt. Qua ex re Rex excādescēs, mox Edictū proponit, quo subditi Regē suū agnoscant, & colant tanquā supremū Ecclesiæ Anglicanæ caput; deinde sentiat quisq; & dicat, Regē sanctē & benē fecisse, quōd repudiata cōiuge legitima, alteram duxisset. Hisne asseritur *Thomas Morus* Cancellarius nequaquā: vt quæ Religioni, bono publico, cōscientiæ propriæ contraria. Vrgetur tamen, & mors ei interminatur, ni pareat, & diuortio subscribat: sed frustra. Nā & munus spōte reponit, & apertē it in alia omnia, dicitq; nō subscripturū se, vel si vitæ periculū sit adēdum. Capitis ergo damnatur vir integerrimē & inculpate vitæ, cum *Ioanne Filcherio Episcopo Rossensi & Cardinale designato*, quōd suæ sententiæ tenaces, alienæ subscriptores esse nollent. Tantū non carcerē egressus *Morus*, vt duceretur, cū ecce

occurrit Catharina filia, adolescentula molle
 nimi & ingenij dotibus prædita, parentem
 vltimum amplexatura. Ambabus itaq; vltim
 rentem, sui semper similitum, excipit, lacry
 pro alloquio fundens. Hic Morus: *O mea d
 sima nata, patere hæc patienter, animum mad
 re, lacrymas siste: omni quippe nascenti bon
 mors, & quidem perquamque in speciem hor
 cruenta, immatura, desinita est. Ita Deo pla
 cui nihil iniuste placet. Itaque ð mea chariss
 me nec reuocare debes, aut potes, iter letib
 ingredientem. A multis, quod scis, annis ad
 piendam placide mortem animum præparau
 quisque modo tandem occidat, mortem medi
 probro & contumelia excipiat, susq; deq; est
 causa nequaquam iniusta est, nec alia bonis
 dem viris vnquam videbitur, quàm frontis
 stiana. His dictis osculo filiam penè exanimat
 dimittit, quæ decem vix passus regressa, ad pa
 denuo ac cito gradu redit, iterum iterum que
 osculatur, atque in collum ipsius madentibus
 nis irrui. Ac nihil eloquitur, intercluso fere
 fluctuante inter angustias cordis pectorisq;
 ritu, ira vt pater profusis lacrymis contice
 seruata tamen modestia vultusq; constantia. Tu
 dem tamen profatus, ait: *Ora Deum pro me
 filia. Quo dicto, & velut ictu, in cor adole
 la vibrato, vltra progreditur, & emensis aliq
 passibus, Præses sciscitatur, velitne de sentent
 discedere, mortemque deprecari. Negat confis
 ter: atque ita dictum ac factum ducitur. Is et
 fronte composita, paucula præfatus, omnes
 gat, vt pro se preces ad Deum in hoc seculo
 daz**

dant, si quidem veller & ipse in futuro idem prestare. Adhæc, vt pro Rege Deum obsecrent, quò tandem ipse suo cum consilio diuina gratia illuminetur, se nihilominus libenter occumbere, vt probum decet ministrum, & fidelem Regis Consiliarium. Hæc vbi dixisset, ad genua pronoluitur supplex, & animo plusquam virili collum truncato impositum securi submittit, non absque graui omnium commiseratione ac dolore, vt qui ita se gesserat, probauerat, commendaueratq; cunctis pariter, vt ab omnibus diligeretur. Hieron. Pollicanus in hist. Eccl. Angl.

7. Cùm Carolus V. imp. in Germania copias & castra ad Ingolstadium haberet, cinxissentque eum ingenti numero militum foederati hostes, nec illi visum dimicare; vel quia sui nondum conuenissent, vel quia præuidebat tutam mox & sine

I. Lipsius.

caude victoriam, ecce isti æneorum tormentorum copia validi, tantum ferrea grandinis in castra iaculati sunt, vt vno die ad VI. millia maiorum globorum numerarent. Itaque omnia icibus peruia, ipsum Cæsaris tentorium, & ad latus eius & tergum occisi, cùm ille nec locum, nec stratum, nec vultum mutauit. Quinetiam monentibus amicis, sibi atque omnibus in se parceret, diuitia. Tunc ille arridens fertur: Considerent, neminem impetorem tormenti icu perijisse.

Vide sign.

55.

8. Phocion Atheniensis contra vulgus, contra potentes, contra fortunam & mortem ipsam impotentem locus iterit. Oraculo aliquando Athenis recitatum: Esse vnum virum, qui à concordia ciuitate distaret, quærentibus omnibus, & freudentibus: Quæso, inquit, quiescite, ego ille sum quem quæritis: nam mihi nihil coru, quæ agitis, placet. Idem cùm

Dux electus trepidos suos in bello videre
 lingua sola fortes, prudenter abstinuit a pugna
 mox cum redijissent, & pace facta inculcavit
 ignauix, & quasi vincere nescisset, aut noluisse
 inquit: *Felices vos, qui ducem habetis vestrum, quia
 nã aliqui iamdiu perijissetis.* Iterum in populo
 & eius aurigam Demosthenem, cum ille, in
 coercens libertatem Phocionis, diceret: *in-
 cient te Athenienses, si furere ceperint: istum
 inquit, si sapere.* Tetigit illum, vt improbum
 vt parum fanos. Cum ad mortem publico iudicio
 damnatus, scissa ciuitate in factiones duces
 in carcerem, præcurrerunt improbi, in viam
 & conuiciantes, inter eos vnus spueum in os
 congeffit. Ille conuersus, placidè ad Archonem
 Nemon huius, inquit, *reprimet proterui amici
 amicus eius in carcere quereretur, quod
 cum Phocione interficeretur: Et tu, inquit,
 magna gloria ponis quod cum Phocione? Al-
 gante: Numquid ad filium vellet? Maxime,
 iubere me, vt iniuriarum populi Atheniensium
 uiscatur.* Alio amico petente, vt priori fibula
 re cicutam liceret: *Grauis, mi Nicocle, inquit,
 petitio, sed cui per omnem vitam nihil abnu-
 quoq, indulgeo.*

¶ Licet autem ne latum quidem vnguem auaritia
 recedendum sit, vbi Religionis vel patrie
 tis causa vertitur: tamen cum ista non interueniunt,
 consilia sine reprehensione variari possunt.
 Rectè enim ait Cic. pro Cn. Plancio: *Non constantis
 stantis puto constantiam tanquam aliquod
 gium ex Reip. tempestate moderari.* Nautæ
 sinuant, & obliquant, & nihilominus suum
 tum tenent: Sic consilia pro re & tempore
 variari possunt.

variare. Seneca 4. de Benef. c. 38. ait: *Non est turpe cum remutare consilium.* & epist. 72. *Consiliare bis oportet.* Lucian. in Asin. inquit: *πάλιν δὲ μᾶλλον ἢ δραμῆ κακῶς*: melius recurrere è medio cursu, quàm malè currere. Leonidas, teste Plut. cuidam obijcienti quòd facilè mutaretur: *Mator*, inquit, *sed pro temporum ratione non ut vos proprio morbo.* S. August. inquit: epist. 214. Turpe est mutare sententiam, sed veram, & redam: nam & stultam, & noxiam, & laudabile & salubre est. Sicut autem constantia non finit hominem deprauari, sic pernicacia non finit corrigi: proinde sicut illa laudanda, sic ista est emendanda.

SIGNVM XLI.

CONTEMPLATIONI RERVM

Reip. vtilium interdum vacare.

Contemplari res Reip. vtilis.

1. **H**o nerus Agamemnonem Regem passim à vigilantia & nocturnis cogitationibus toti exercitui profuturis commendat, scribitq; eidè somnia diuinitus immitti, vt innuat, ne in somnis quidem boni Principis animù quietum esse posse, quin de ijs, quæ ad salutem Reip. pertinent, consultet. *Vide Iliad. K.*

2. **P**ericles Atheniensis (qui Remp. 40. annis gubernauit) conuictum & conuersationem hominù fugit, vt salubriores Reip. cogitationes aleret, quas alioqui importuna populi conuersatione plurimum corrumpi sentiebat. *Plut.*

3. **Philostratus** Megalopolitanus Achzorum Prætor, cum solus iter faceret, aut deambularet,

occur-